

6) גי' ב"ש רבינו... 7) ב"ש רבינו... 8) ב"ש רבינו... 9) ב"ש רבינו... 10) ב"ש רבינו... 11) ב"ש רבינו... 12) ב"ש רבינו... 13) ב"ש רבינו... 14) ב"ש רבינו... 15) ב"ש רבינו... 16) ב"ש רבינו...

גליון הש"ס

נב' קרינת הארמא... הנחמתי בללון ענמנו... פסיעות:

לעזי רש"י

מרשקו... ב"ש רבינו...

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צו.

תורה אור

אשני נפשך... קשייאה... דכתיב... שר נתנו לו צעברי נהר... עמינת ריחיס: וגם הזקן הספספ.

ושני נפשך במאי אישני אמר ליה זיל אייתי לי מספרא ואיגויך אנא מהיכא אייתי אל עול להווא ביתא ואייתי אול אשכחינהו אתו מלאכי שרת ואידמו ליה כגברי והוו קא טחני קשיייתא אל הבו לי מספרא אל טחון חד גריוא דקשיייתא וניתן לך טחון חד גריוא דקשיייתא ויהבו ליה מספרתא עד דאתא איחשך אל זיל אייתי נורא אול אייתי נורא כדרי דקא נפח ליה נורא ביה נורא בדיקניה אול גזייה לדישה ודיקניה אמרו היינו דכתיב וגם את הזקן תספה אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי גרירתיה לארמאה שפיר ליה איתלי ליה נורא בדיקניה ולא שבעת חוכא מיניה אול אשכח דפא מתיכותא דנח אמר היינו אלהא רבא דשיזביה לנח מטופנא אמר אי אזיל ההוא גברא ומצלח מקרב להו לתרין בנוריה קמך שמעו בנוריה וקמלוהו היינו דכתיב ויהי הוא משתחוה בית נסרוך אלהיו ואדרמלך וישראל בניו הכהו בחרב וגו' ויחלק עליהם לילה הוא ועבריו ויכם וגו' אמר רבי יוחנן אותו מלאך שנודמן לו לאברהם לילה שמו שנאמר והלילה אמר הורה גבר ר' יצחק נפחא אמר שעשה עמו מעשה לילה שנאמר מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא אמר ריש לקיש טבא דנפחא מדבר נפחא ויורדך עד דן אמר רבי יוחנן כיון שבא אותו צדיק עד דן תשש כחו ראה בני בניו שעתידין לעבוד ע"ז בדין שנאמר וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדין ואף אותו רשע לא נתגבר עד שהגיע לדין שנאמר מדין נשמע נחרת סוסיו אמר רבי זירא אע"ג דשלח ר' (יהודה בן בתירא מנציבין) הוהוהו בוקן ששכח תלמודו ומחמת אונסו והוהוהו בוורידין כו' יהודה והוהוהו בבני עמי הארץ שמהן תצא תורה כי הא מילתא מודיעין להו צדיק אתה ה' כי אריב אליך אך משפטים אדבר אותך מודע דרך רשעים צלחה שלו כל בוגדי בגד נמעתם גם שורשו ולכו גם עשו פרי מאי אהדרו ליה כי את רגלים רצתה וילאוך ואיך תתחרה את הסוסים ובארץ שלום אתה בומח ואיך תעשה בגאון הירדן משל לאדם אחד שאמר יכול אני לדון ג' פרסאות לפני הסוסים בין בצעי המים נודמן לו רגלי אחד רץ לפניו ג' מילין ביבשה ונלאה אל ומה לפני רגלי כך לפני הסוסים עאכ"ו ומה שלשת מילין כך ג' פרסאות על אחת כמה וכמה ומה ביבשה כך בין בצעי המים על אחת כמה וכמה אף אתה ומה בשכר ארבע פסיעות ששלמת לאותו רשע שרץ אחר כבודי אתה המיה כשאני משלם שכר לאברהם יצחק ויעקב שרצו לפני כסוסים עאכ"ו היינו דכתיב לנביאים שנבר לבי בקרבי רחל כל עצמותי הייתי באיש שכור וכגבר עברו יין מפני ה' ומפני דברי קדשו הני ד' פסיעות מאי היא דכתיב בעת ההיא שלח מרודך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים וגו' משום כי חלה חזקיהו ויחזק שדר ליה ספרים ומנחה (אין) לדרוש (את) המופת אשר היה בארץ דאמר רבי יוחנן אותו היום שמת בו אחו שתי שעות היה וכי חלה חזקיהו ואיתפח אהרדינהו קודשא בריך הוא להנך עשר שעי ניהליה דכתב הגני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אחו בשמש אחרנית עשר מעלות השמש עשר מעלות אשר ירדה במעלות אשר ירדה: ישיעיהו לט א

1. ביום ההוא יגלח אדני... 2. יהי הוא משתחוה... 3. ויחלק עליהם לילה... 4. יאבד יום אולד בו... 5. מן שמיים ילחמו... 6. וישמע אברם כי... 7. יהי יום אולד בו... 8. מן שמיים ילחמו... 9. צדיק אתה יי אריב... 10. כי את רגלים רצתה... 11. לנביאים שנבר לבי... 12. בעת ההוא שלח... 13. וכן במלציו שירי בכל... 14. הגני משיב את צל... 15. בן יכבד אב ועבר... 16. ובחורש החמישי

17. ארבע פסיעות אתה גבריאל ואוקמיה אמר ר' יוחנן אילמלא... 18. של ישראל מאי בלאדן בן בלאדן אמרי בלאדן מלכא הוה ואישתני אפיה והוה כי דכלבא הוה יתיב בריה על מלכותא כי הוה כתיב הוה כתיב שמייה דאבוה בלאדן מלכא היינו דכתיב בן יכבד אב ועבר אדניו בן יכבד אב הא דאמרן ועבר אדוניו דכתיב... 19. ובחורש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך בירושלם: וישרף את בית ה' ואת המזלך המלך ואת כל בתי ירושלם ואת כל בית הגדול שרף באש: ישימיהו כג כ"ג

20. ויחלק עליהם לילה הוא ועבריו ויכם וגו' אמר רבי יוחנן אותו מלאך שנודמן לו לאברהם לילה שמו שנאמר והלילה אמר הורה גבר ר' יצחק נפחא אמר שעשה עמו מעשה לילה שנאמר מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא אמר ריש לקיש טבא דנפחא מדבר נפחא ויורדך עד דן אמר רבי יוחנן כיון שבא אותו צדיק עד דן תשש כחו ראה בני בניו שעתידין לעבוד ע"ז בדין שנאמר וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדין ואף אותו רשע לא נתגבר עד שהגיע לדין שנאמר מדין נשמע נחרת סוסיו אמר רבי זירא אע"ג דשלח ר' (יהודה בן בתירא מנציבין) הוהוהו בוקן ששכח תלמודו ומחמת אונסו והוהוהו בוורידין כו' יהודה והוהוהו בבני עמי הארץ שמהן תצא תורה כי הא מילתא מודיעין להו צדיק אתה ה' כי אריב אליך אך משפטים אדבר אותך מודע דרך רשעים צלחה שלו כל בוגדי בגד נמעתם גם שורשו ולכו גם עשו פרי מאי אהדרו ליה כי את רגלים רצתה וילאוך ואיך תתחרה את הסוסים ובארץ שלום אתה בומח ואיך תעשה בגאון הירדן משל לאדם אחד שאמר יכול אני לדון ג' פרסאות לפני הסוסים בין בצעי המים נודמן לו רגלי אחד רץ לפניו ג' מילין ביבשה ונלאה אל ומה לפני רגלי כך לפני הסוסים עאכ"ו ומה שלשת מילין כך ג' פרסאות על אחת כמה וכמה ומה ביבשה כך בין בצעי המים על אחת כמה וכמה אף אתה ומה בשכר ארבע פסיעות ששלמת לאותו רשע שרץ אחר כבודי אתה המיה כשאני משלם שכר לאברהם יצחק ויעקב שרצו לפני כסוסים עאכ"ו היינו דכתיב לנביאים שנבר לבי בקרבי רחל כל עצמותי הייתי באיש שכור וכגבר עברו יין מפני ה' ומפני דברי קדשו הני ד' פסיעות מאי היא דכתיב בעת ההיא שלח מרודך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים וגו' משום כי חלה חזקיהו ויחזק שדר ליה ספרים ומנחה (אין) לדרוש (את) המופת אשר היה בארץ דאמר רבי יוחנן אותו היום שמת בו אחו שתי שעות היה וכי חלה חזקיהו ואיתפח אהרדינהו קודשא בריך הוא להנך עשר שעי ניהליה דכתב הגני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אחו בשמש אחרנית עשר מעלות השמש עשר מעלות אשר ירדה במעלות אשר ירדה: ישיעיהו לט א

21. ארבע פסיעות אתה גבריאל ואוקמיה אמר ר' יוחנן אילמלא... 22. של ישראל מאי בלאדן בן בלאדן אמרי בלאדן מלכא הוה ואישתני אפיה והוה כי דכלבא הוה יתיב בריה על מלכותא כי הוה כתיב הוה כתיב שמייה דאבוה בלאדן מלכא היינו דכתיב בן יכבד אב ועבר אדניו בן יכבד אב הא דאמרן ועבר אדוניו דכתיב... 23. ובחורש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך בירושלם: וישרף את בית ה' ואת המזלך המלך ואת כל בתי ירושלם ואת כל בית הגדול שרף באש: ישימיהו כג כ"ג

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

1. ויפשו את המלך ויעלו את אל מלך בבל ברבלתה וידברו אתו משפט: מלכיה בכה ונתתה פתוחה יחד בבשיל ובילפת להלמן: תהלים ע"ו

3. יקדע כמביא למעלה בספק עץ קדרמות: תהלים ע"ה

4. סלה כל אבירי ארני בקרבי קרא עלי מועד לשבר בחורי גת דרך ארני לבחולת בת ירוקה: איכה א' טו

5. קחי רחמי וטחי קמח גלי צמתך חשפי שבל גלי שוק עברי נהרות: ישעיהו מ"ב

6. רפינו את ככל ואלא נרפתה עוביה ונלך איש לארצו כי נגע אל השמים משפטה ונשא עד שחקים:

7. ירמיהו נ"א ט ב' כי אין האיש בביתו חלק בדרך מרחוק:

8. ו' איש מלחמה ו' שמו"ט ג

9. קחו הכסף לקח בידו ליום הכסף יבא ביתו: משלי ז' ט

10. ואברהם לי בחמשה עשר כסף חמור שערים ולתקן שערים: השע"ב

11. תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו: תהלים פ"א ד

12. שלחו בר משל ארץ מסלע מדבריה אל הר פת ציון: ישעיהו ט"א

13. בעת ההיא נאם י' ויצאו את עצמות מלכי יהודה ואת עצמות שריו ואת עצמות הכהנים ואת עצמות הנביאים ואת עצמות יושבי ירושלים מקבריהם: ירמיהו ח"א

14. ביום ההוא אקים את סכת דוד הנפלת וגדרתי את פרצותי והרסתי אקים גבתיה כימי עולם: עמוס ט"א

ומי סליק כו' והא כתיב: צהיהא פרשתא ויעלו דקדיה אל המלך רבלתה אלמא רבלתה הוה: וזו אנטוכיא. ואנטוכיא קיימא לן דלתינה מלך ישראל: דמוס דיוקנו. של נבוכד נר: חקוקה לו על מרכבתו. של נבחר אלן ודומה לו כמו שעומד לפניו ולכן כתיב צה נבוכד נר והיינו נבוכד: עטין סלה מהא כודנייה'. משאוי שלם מאות פרדות: נרגא דפרולא. פטישי צחול: דשניט' כפרולא. צחול חדוד הקוף צחול אחר: בלעטינהו. לא בלעיה ממם אלא שיכרם שהיו מתפולין הפטישים כהכוסם בשער לשכרה: פסוחים יחד. משמע על פתח אחד הלמו כל הכשילים וכילפות יחד ולא הועיל כלום: שוור נר שוור. דולג צר דולג קוס וככש ירושלים לנבחר אלן קאמר. ל"א שוור צר שוור מדלג צר מדלג פלמט פעם אחת עם קמריה ועכשיו פעם שניה: קופא. מגב הפטיש ולא ממודו כמו קופא למחטא ובי"מ דף (ל:): יודע כמביא למעלה. מפלה היא. יודע לפניך אותו ספק עץ קדרמות ששצר צו את ירושלים כאילו הביאו למעלה בכסף הכבוד: גבה היכלא. ונקש עליות לרקיע: דרכו ביה מן שמיא. והשפילוה: וזה דעסיה. מתגאה על שהיה מלליה: עמא קטילא. שכצר נגור עליהם על קך: וטחני קמח. וטחני חטים לא נאמר אלא קמח שאין צריך טחינה: למסך. מקום שהקלעים זומתין צד הרשע: שובל. קלע הרשע שדומין לשבלים: גלי שוק עברי נהרות. פורענות זה היה הקב"ה אומר לישראל לכו וטחנו קמח כלומר טחונים אתם כבר לקמח ותחורו ותטחון עדיין תגלי קלעי ראשכם ושוקיכם ותלכו בגלות: איפו לי ואניסי. ואנסה אם דס זנחם הוא: כסי ולא אידמי. שחט צהמות ולא אידמי הדס: פרטשא. שטר לוחש: ואיסגיי. נבחראלן: גר טוש. שלם קבל עליו שאל מנות קבל עליו שלם לעבוד עבודת כוכבים: של אוהו רשע. נבוכד נר: רפינו ולא נרפסה. שהיה הקב"ה מקנא לרפאותו להכניס מנני בניו תחת כנפי השכינה: אלו נהרות צבל. שהם רעים לשמות: ננייתא דנבל. דקלים מרים הם שעומדים

צנהרות. ל"א לניויתא דנבל דקלים רעים של נהרות צבל שאין נושאים פירות לפי שהמים רעים הן לגדל פירות בסוטה (דף מו:): אמרי קושטא הוא דלמריהו הני לנייתא דנבל מששת ימי בראשית איתנהו ונהר שחתת הני לניויתא מי מרים ניהו: שיבדי. שכנים: פוק סא. לא ממקומך וצא אל ארץ ישראל ותכבשה: כי אין האיש מקרא הוא צמשלי: בקריבא הוא. בקריב הוא ויבא צמט דוחקס. לפי דרכו של מקרא זה שהם שלחו לו שומעים אלו שהוא אכל מילתא דהוה אמרי ליה הוה משיב דבר זה: לרור הכסף לקח בידו. דיקים שבהן ממו: ואכרה לי בחמשה עשר כסף. פלימי אותה במלריס צט"ו בניסן: כסף ומומר שעורים ולתקן שעורים. דיקים שנקראו כסף חומר שעורים שלשים סאין ולתקן חמשה עשר סאין אלו ארבעים וחמשה דיקים שהעולם מתקיים עליהם צחולין פרק ג' ג' הנשה (דף צ"ג). פעמים ששלשים כסף וט"ו צלך ישראל ופעמים שט"ו כסף ושלשים צלך ישראל ופעמים ששלשים דקא מפרש האי קרא צלך קרא אמרי אין כסף אלא דיקים וכן הוא אומר לרור הכסף לקח בידו: כבר קבע להם זמן. שלא יבא על ע' שנה שחשבים גלות צבל: מהלגאוממטרא. מחמת שלגים ומטרים: סא אשינא דטורי. צה דרך מחמת ההרים וההרים יגיניו עליך מן השלגים ומן המטרים: שלחו כר מושל ארץ. שלחו שלח אל נבוכד נר שהיה מושל ארץ שיבא אל הר צמ ליון דרך הסלעים וההרים: לית לי דוכסא. לא יהיה לי מקום סביב לירושלים שנוכל אני ומיילי לישב במקום מוכסה מפני הגשמים: קברייה של ישראל. מערות שלהן סביב לירושלים ויהא אתה ומיילונך יוכלין לישב: ויליא את עלמות מלכי יהודה. שעמידים להסליך מן הקברים העלמות שנקברים שנאמר צמט היא וגו': איפת אחי צר נפלי. אידי דלמרינן לרור הכסף לקח בידו שמתמעטו הדקיקים קא מייני הא נמי צמשיח וקאמ' תלמידים מתמעטין ואידי דלמרינן וזהו האמת נעדרת אימי הא דההוא אמרש דשמיא קושטא: את

לך דאיקטלינהו לכולהו מיד נח הרהר תשובה כדעתיה אמר מה הם שלא איבדו אלא נפש אחת כך ההוא גברא מה חיהו עליה ערק שדר פורמיתא לבייתה ואיתגייד תנו רבנן ע' נעמן גר תושב היה נבוכד ארץ גר צדק היה מבני בניו של סיסרא למדו תורה בירושלים מבני בניו של סנחריב לימדו תורה ברכים ומאן נינהו שמעיה ואבמליון מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק ואף מבני בניו של אותו רשע ביקש הקב"ה להכניסן תחת כנפי השכינה אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם מי שהחריב את ביתך ושרף את היכלך תכניס תחת כנפי השכינה היינו דכתיב רפינו ר' את בכל ולא נרפתה עולא אמר זה נבוכד נצר רבי שמואל בר נחמני אמר אלו נהרות ככל ותרגמה דצינייתא ר' (צרידתא) דבבלאי אמר עולא ע' עמון ומואב שיבכי בישי דירושלם הוו כיון דשמעינהו לנביאי דקא מיתנבאי לחורבנא דירושלם שלחו לנבוכד נצר פוק ותא אמר מסתפינא דלא ליעבדו לי כדעבדו בקמאי שלחו ליה ז' כי אין האיש בביתו ואל הלך בדרך מרחוק וואין איש אלא הקדוש ברוך הוא שנאמר ה' איש מלחמה שלח להו בקריבא הוא ואתי שלחו ליה הלך בדרך מרחוק שלח להו אית להו צדיקי דבעו רחמי ומייתו ליה שלחו ליה צ' צרור הכסף לקח בידו ואין כסף אלא צדיקים שנאמר וואכרה לי בחמשה עשר כסף וחומר שעורים ולתקן שעורים שלח להו הררי רשיעי בתשובה ובעו רחמי ומייתו ליה שלחו ליה כבר קבע להן זמן שנאמר ליום הכסא יבא (ל)ביתו אין כסא אלא זמן שנאמר בכסה ליום חגנו שלח להו סיתואו הוא ולא מצינא דאתי מתלגא וממיטרא שלחו ליה תא אשינא דטורא שנאמר שלחו כר מושל ארץ מסלע מדבריה אל הר בת ציון שלח להו אי אתינא לית לי דוכתא דיתיבנא ביה שלחו ליה קברות שלהם מעולין מפלטרין שלך דכתיב בעת ההיא נאום ה' ויצאו את עצמות מלכי יהודה ואת עצמות שריו ואת עצמות הכהנים ואת עצמות הנביאים ואת עצמות יושבי ירושלים מקבריהם ושטחום לשמש ולירח ולכל צבא השמים אשר אהבו ואשר עבדום ואשר הלכו אחריהם אמר ליה רב נחמן לרבי יצחק מי שמיע לך אימת אתי בר נפלי אמר ליה מאן בר נפלי קרית ליה א"ל אין דכתיב ביום ההוא אקים את

16) ועי' פירוש רש"י בפסחים קט"ו. ד"ה שלם מלכות. ט' גיטין מ: ע"ש. ג' שם ע"ש. ד' בקרא רפאלו. ט' ובעי' ליתא ויכתי מפי רש"י דלא גיית ליה. ו' ומוטב מב: מת. לעיל צ"ג. ו' גיטין מד:.

גליון הש"ס
גם עמוד ופואב בו. עי' ברש"י פ"ד מ"ד ד"ד: רש"י ד"ה כסף וכו' ופוען זה לעיל צ"ג ע"ה וצרכות דף ק"ג ע"ה ומוטב ד"ה ואלן שחקים:

הנהרות הגר"א
[א] גם הלך בדרך מרחוק. נמחק:

מוסף רש"י
חלת מאה. לאו דוקא. וכן כל שלם מלכות כששים (ובש"ם פסחים ט"ס). דובריה. כן יהודע הכהן. שהגורו שיה יהודה בנחמ' יואש כשהשמונו לו יואש (ד"ה צ"ב כד) ועשאוהו אלוהי והגורו בעורה (גיטין ט:). שטר לוחש. שטר לוחש שפירט מה תהא על נכסיו (שם). גר תושב. סאל קיבל עליו שטר מנות אלף ע"ג. שנאמר (מ"ד ט') כי לא יעשה עוד ענין וכו' (שם). צרור הכסף לקח בידו. דיקים שבהם המיטת (וחלוני צב'.

